

**Комитет за координацију надзора
финансијског сектора Републике Српске**

**ИЗВЈЕШТАЈ КОМИТЕТА ЗА КООРДИНАЦИЈУ НАДЗОРА
ФИНАНСИЈСКОГ СЕКТОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
за 2014. годину**

*Бања Лука,
јуни, 2015. године*

САДРЖАЈ

Ријеч предсједавајућег.....	3
1. О Комитету	5
1.1. Оснивање и циљеви функционисања Комитета.....	5
1.2. Комисија за сарадњу надзорних органа финансијског сектора.....	6
1.3. Законодавни оквир.....	6
2. Извјештај о раду Комитета.....	7
2.1. Активности које се односе на оперативно функционисање Комитета.....	7
2.2. Активности које се односе на одржавање стабилности и унапређење финансијског сектора.....	8
2.2.1. Одржавање стабилности и унапређење финансијског сектора.....	8
2.2.2. Сарадња надзорних органа и размјена информација.....	10
2.2.3. Промоција и едукација.....	12
2.2.4. Институција омбудсмана.....	13
2.2.4.1. Омбудсман у осигурању.....	13
2.2.4.2. Омбудсман у банкарству.....	14
3. Стање финансијског сектора у 2014. години.....	15
3.1. Банкарски сектор.....	16
3.1.1. Основни показатељи.....	16
3.1.2. Биланс успјеха банкарског сектора.....	17
3.1.3. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе банака... ..	18
3.2. Микрокредитне организације	19
3.2.1. Основни показатељи.....	19
3.2.2. Биланс успјеха МКО.....	20
3.2.3. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе МКО.....	21
3.3. Даваоци лизинга.....	21
3.3.1. Основни показатељи.....	21
3.4. Сектор осигурања.....	22
3.4.1. Основни показатељи.....	22
3.4.2. Биланс успјеха сектора осигурања.....	23
3.4.3. Преглед осталих учесника на тржишту осигурања.....	25
3.5. Тржиште капитала.....	26
3.5.1. Основни показатељи.....	26
3.5.2. Учесници на тржишту капитала и листиране хартије.....	28
3.5.3. Инвестициони фондови.....	28
4. Приједлог мјера и активности за 2015. годину.....	30
4.1. Извршење Плана рада Комитета за 2014. годину.....	30
4.2. План рада Комитета за 2015. годину.....	30

Ријеч предсједавајућег

Извјештај Комитета за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске за 2014. годину припремљен је у складу са чланом 21. Закона о Комитету за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске, а садржи:

- извјештај о раду Комитета,
- скраћени приказ стања цјелокупног финансијског сектора, те
- приједлог мјера и активности за 2015. годину.

Елементарне непогоде које су погодиле Републику Српску и земље окружења, непосредно су утицале на обликовање укупних резултата домаће економије, која је у 2014. години расла по међугодишњој стопи од 0,2%. Укупан финансијски износ економских посљедица ове елементарне непогоде процјењен је на 1.894 милиона КМ, а што представља 87% буџета Републике Српске за 2014. годину, односно 21,6% бруто друштвеног производа. Највећу штету претрпио је приватни сектор (домаћинства, мала и средња предузећа, велика предузећа, те пољопривредни произвођачи), и то око 74% укупно процијењене штете. Такође, посљедице ове елементарне непогоде одразиле су се и на економско окружење у којем послују сви финансијски посредници. Због наведеног, неопходно је препознати осигурање ризика од елементарних непогода као једну од могућих мјера за ублажавање негативних економских посљедица климатских промјена, и осмислити и спровести активности на подизању свијести грађана и привредних субјеката о неопходности и користима прибављања ове врсте осигурања.

Када су у питању појединачни сегменти финансијског сектора, наглашавамо да је банкарски сектор, посматрано кроз учешће активе, и даље доминантан сегмент финансијског сектора Републике Српске, на којег ће се посљедице поплава из 2014. године индиректно одразити преко отежане наплате кредитних потраживања. С друге стране, на сектор осигурања већ су се директно одразиле посљедице поплава и то путем исплаћених одштетних захтјева, који по овом основу чине 32,3% укупно исплаћених одштетних захтјева у неживотном осигурању, при чему доминирају штете на имовини. И поред повећаног коефицијента исплате штета по овом основу у протеклом периоду, ликвидност и стабилност друштава за осигурање нису угрожени, јер је за све наведене штете обезбијеђено инострано реосигуравајуће покриће.

Поред тога, извјештајну годину обиљежило је и одузимање дозволе за рад „Бобар банци“ а.д. Бијељина, при чему је, у тренутку доношења одлуке, оцијењено да се ради о мањој банци која не задовољава критеријуме системски значајне банке, те да нису испуњене претпоставке за предузимање мјера опоравка ове банке предвиђене Планом Министарства финансија за дјеловање у кризним ситуацијама.

Имајући у виду наведене околности пословања, и у овом извјештајном периоду настављен је раст билансног нивоа и депозита банака, али и благи пад каматних стопа, те раст премије осигурања. Евидентан је и наставак тренда раста учешћа дужничких хартија од вриједности у укупно оствареном промету на Бањалучкој берзи хартија од вриједности а.д. Бања Лука. Основни подаци о финансијском сектору налазе се у посебном дијелу овог извјештаја, а детаљнији показатељи и анализе биће предмет извјештаја надлежних надзорних органа.

У овом извјештајном периоду, велика пажња посвећена је међусобној сарадњи и размјени информација надзорних органа, а све у циљу одржавања финансијске стабилности и спречавања прелијевања везаних ефеката на финансијске посреднике, усљед увођења привремене управе у „Бобар банку“ а.д. Бијељина. Такође, све чланице Комитета активно су

учествовале у Програму процјене стања финансијског сектора Босне и Херцеговине (FSAP), спроведеног од Међународног монетарног фонда и Свјетске банке, и у процјени Moneyval тима Савјета Европе везаном за спречавање прања новца и финансирања терористичких активности.

Настављене су и активности усмјерене на заштиту и едукацију корисника финансијских услуга, као и друге активности Комитета за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске, а у складу са надлежностима прописаним Законом о Комитету за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске.

Мира Поткоњак,
Предсједавајући Комитета
за 2013. годину

др Зоран Тегелтија
Предсједавајући Комитета
за 2014. годину

1. О Комитету за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске

1.1. Оснивање и циљеви функционисања Комитета за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске

Комитет за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске (у даљем тексту: Комитет) основан је Законом о Комитету за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске¹ (у даљем тексту: Закон). Законом су, поред оснивања Комитета, уређени и начин рада и овлашћења Комитета, као и начин међусобне сарадње и координације Комисије за хартије од вриједности Републике Српске, Агенције за банкарство Републике Српске и Агенције за осигурање Републике Српске (у даљем тексту: надзорни органи).

Чланови Комитета су: министар финансија Републике Српске, предсједник Комисије за хартије од вриједности Републике Српске, директор Агенције за банкарство Републике Српске и директор Агенције за осигурање Републике Српске.

Циљ оснивања Комитета је одржавање стабилности и ефикасности финансијског сектора у цјелини, као и његових појединачних сегмената, те обезбјеђење заштите права корисника финансијских услуга. Овај циљ постиже се, између осталог, успостављањем различитих облика координиране сарадње надзорних органа, као основе за свеобухватан и синхронизован надзор различитих активности, које финансијске институције обављају на тржишту. Континуирана и ефикасна сарадња надзорних органа, те конвергентност принципа и праксе супервизије, механизми су путем којих супервизија прати развој тржишта, те на флексибилан и проактиван начин, одговара новим и сложенијим захтјевима. Овакав приступ супервизије финансијског сектора у складу је са директивама Европске уније и савременом међународном праксом.²

Према члану 6. Закона, у најширем смислу, надлежност Комитета обухвата сарадњу надзорних органа, која се одвија кроз:

- креирање и спровођење јединствене стратегије и смјерница из области регулисања и надзора финансијског сектора,
- иницирање усаглашавања прописа са захтјевима тржишта, међународним стандардима и прописима Европске уније,
- планирање заједничких активности и праћење реализације закључених споразума,
- идентификовање потенцијалних проблема и уочавање кризних ситуација ради избјегавања негативних посљедица,
- заузимање ставова и предлагање мјера ради јачања и унапређивања надзора финансијског сектора,
- обезбјеђење приступа информацијама и размјену података потребних у поступку спровођења надзора финансијских организација,
- размјену података у поступку издавања дозвола,
- размјену података о чињеницама и догађајима који се односе на повезана лица, која могу имати утицаја на ситуацију или радњу која је предмет контроле другог надзорног органа,
- обезбјеђење података потребних за рјешавање појединачних питања и доношење одлука,
- организовање заједничких контрола,
- обезбјеђење и размјену информација о неправилностима утврђеним од надзорног органа у вршењу контроле, ако су уочене неправилности важне за рад других надзорних органа,

¹ „Службени гласник Републике Српске“, број 49/09;

² The High Level Group on Financial Supervision in EU Report, chaired by Jacques Delarosiere, Brussels, 2009;

- и
- организовање и обезбјеђење заштите права корисника услуга финансијског сектора
- друге заједничке активности које доприносе јачој координацији и спровођењу надзора финансијског сектора.

У складу са чланом 13. Закона, у октобру 2014. године, Министарство финансија преузело је предсједавање Комитетом од Комисије за хартије од вриједности Републике Српске. Због немогућности преузимања предсједавања почетком 2014. године, Министарство финансија ће предсједавати Комитетом и у 2015. години.

Чланови Комитета у 2014. години, по функцији, били су:

1. др Зоран Тегелтија, предсједавајући (Министарство финансија Републике Српске);
2. Мира Поткоњак, члан (Комисија за хартије од вриједности Републике Српске);
3. Славица Ињац, члан (Агенција за банкарство Републике Српске) и
4. Божана Шљивар, члан (Агенција за осигурање Републике Српске).

У складу са чланом 21. Закона, Комитет подноси годишњи извјештај Народној скупштини Републике Српске, посредством Владе Републике Српске.

1.2. Комисија за сарадњу надзорних органа финансијског сектора

У складу са чланом 12. Закона, Комитет формира Комисију за сарадњу надзорних органа финансијског сектора (у даљем тексту: Комисија за сарадњу) ради спровођења споразума и реализације задатака Комитета.

Чланове Комисије за сарадњу чине представници које именује Комитет из реда лица запослених у Министарству финансија, Комисији за хартије од вриједности Републике Српске, Агенцији за банкарство Републике Српске и Агенцији за осигурање Републике Српске.

Чланови Комисије за сарадњу у 2014. години били су:

1. мр Сњежана Рудић, координатор (Министарство финансија Републике Српске);
2. Сара Савановић, члан (Комисија за хартије од вриједности Републике Српске);
3. Жељка Ракоција, члан (Агенција за банкарство Републике Српске) и
4. мр Тамара Пејић-Петковић, члан (Агенција за осигурање Републике Српске).

У складу са чл. 9. и 12. Закона, чланови Комитета и Комисије за сарадњу не примају накнаде за обављање послова у оквиру ових тијела.

1.3. Законодавни оквир

Законодавни оквир, којим је уређен рад Комитета, чине:

- Закон о Комитету за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске;
- Споразум о сарадњи надзорних органа финансијског сектора у Републици Српској;
- Пословник о раду Комитета за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске и
- Пословник о раду Комисије за сарадњу надзорних органа финансијског сектора.

Надзорни органи имају посебан законодавни оквир којим се уређује функционисање појединих сегмената финансијског сектора и то:

- Закон о тржишту хартија од вриједности³;
- Закон о преузимању акционарских друштава⁴;

³ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 92/06, 34/09, 30/12, 59/13 и 108/13;

⁴ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 65/08, 92/09 и 59/13;

- Закон о инвестиционим фондовима⁵;
- Закон о привредним друштвима⁶,

те више од 40 подзаконских аката, које је усвојила Комисија за хартије од вриједности Републике Српске;

- Закон о банкама Републике Српске⁷;
- Закон о Агенцији за банкарство Републике Српске⁸;
- Закон о осигурању депозита у банкама Босне и Херцеговине⁹
- Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности¹⁰;
- Закон о лизингу¹¹;
- Закон о микрокредитним организацијама¹²;
- Закон о штедно-кредитним организацијама¹³,

као и више од 100 подзаконских аката, које је усвојила Агенција за банкарство Републике Српске;

- Закон о друштвима за осигурање¹⁴;
 - Закон о посредовању у осигурању¹⁵
 - Закон о осигурању од одговорности за моторна возила и осталим обавезним осигурањима од одговорности- Пречишћени текст¹⁶;
 - Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима¹⁷,
- као и више од 60 подзаконских аката, које је усвојила Агенција за осигурање Републике Српске.

2. Извјештај о раду Комитета

У извјештајном периоду, у складу са надлежностима утврђеним Законом, Комитет је одржао три сједнице, док је Комисија за сарадњу одржала пет састанака.

2.1. Активности које се односе на оперативно функционисање Комитета

У складу са чланом 13. Закона, у октобру 2014. године, Министарство финансија преузело је предсједавање Комитетом од Комисије за хартије од вриједности Републике Српске. Због немогућности преузимања предсједавања почетком 2014. године, Министарство финансија ће предсједавати Комитетом и у 2015. години.

За предсједавајућег Комитета за 2014. годину, изабран је др Зоран Тегелтија, министар финансија, док је за координатора Комисије за сарадњу изабрана мр Сњежана Рудић, помоћник министра финансија.

У извјештајном периоду, вршене су и сљедеће активности:

- разматрање и усвајање Извјештаја Комитета за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске за 2013. годину;
- разматрање и усвајање Плана рада Комитета за 2014. годину, са планом активности финансијске едукације младих/студената у Републици Српској;

⁵ „Службени гласник Републике Српске“, број 92/06;

⁶ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 127/08, 58/09, 100/11 и 67/13;

⁷ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 44/03, 74/04, 116/11, 5/12 и 59/13;

⁸ „Службени гласник Републике Српске“, број 59/13;

⁹ „Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр. 20/02, 18/05, 100/08, 75/09 и 58/13;

¹⁰ „Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 47/14;

¹¹ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/07 и 116/11;

¹² „Службени гласник Републике Српске“, бр. 64/06 и 116/11;

¹³ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 93/06;

¹⁴ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 17/05, 1/06, 64/06 и 74/10;

¹⁵ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 17/05, 64/06 и 106/09;

¹⁶ „Службени гласник Републике Српске“, број 102/09;

¹⁷ „Службени гласник Републике Српске“, број 13/09;

- ревизија закљученог Споразума о међусобној сарадњи надзорних органа, а у складу са Планом дјеловања у кризним ситуацијама појединачних чланица Комитета.

2.2. Активности које се односе на одржавање стабилности и унапређење финансијског сектора

Циљ оснивања Комитета реализује се кроз следеће активности:

- одржавање стабилности и унапређење финансијског сектора,
- сарадња надзорних органа и размјена информација и
- промоција и едукација.

2.2.1. Одржавање стабилности и унапређење финансијског сектора

У циљу одржавања стабилности финансијског сектора, као и његовог унапређења, Комитет је на одржаним сједницама кроз различите извјештаје и информације анализирао стање финансијског сектора.

Најзначајније активности у овом сегменту односе се на:

- анализу информација о предузетим мјерама надзора према „Бобар банци“ а.д. Бијељина и могућим ефектима на друге финансијске посреднике који послују у оквиру „Бобар групације“;
- анализу информације о изради Акционог плана дјеловања у кризним ситуацијама Сталног одбора за финансијску стабилност БиХ (СОФС);
- разматрање извјештаја о стању у сектору банкарства, осигурања и на тржишту капитала;
- објављивање финансијских извјештаја емитената чијим се хартијама од вриједности јавно тргује, односно преузимања тих финансијских извјештаја од Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге (у даљем тексту: АПИФ).

Анализа информација о предузетим мјерама надзора према „Бобар банци“ а.д. Бијељина и могућим ефектима на друге финансијске посреднике који послују у оквиру „Бобар групације“

У складу са надлежностима утврђеним Законом, а које се односе на:

- идентификовање потенцијалних проблема и кризних ситуација финансијског сектора ради избјегавања негативних последица и
- размјену података о чињеницама и догађајима који се односе на повезана лица која могу имати утицај на ситуацију или радњу која је предмет контроле другог надзорног органа, Комитет је разматрао информације о предузетим мјерама надзора према „Бобар банци“ а.д. Бијељина¹⁸, као и могуће ефекте на друге финансијске посреднике који послују у оквиру „Бобар групације“.

Наиме, надзорни органи су, у складу са својим надлежностима, сачинили појединачне информације о предузетим активностима након увођења привремене управе у „Бобар банку“ а.д. Бијељина, и доставили на разматрање Комитету.

Комитет је након анализе достављених информација оцијенио да се ради о мањој банци која не задовољава критеријуме системски значајне банке, те да нису испуњене претпоставке за предузимање мјера опоравка ове банке предвиђене Планом дјеловања у кризним ситуацијама¹⁹.

¹⁸ Рјешење Агенције за банкарство РС о одузимању дозволе за рад број: 03-1471/2014 од 23.12.2014. године;

¹⁹ План је сачинило Министарство финансија у децембру 2013. године;

Такође, у складу са обавезом благовременог информисања Владе Републике Српске о значајним промјенама околности на финансијском тржишту, утврђеном чланом 21. став 3. Закона, Комитет је сачинио и доставио Влади Републике Српске на упознавање Информацију о предузетим мјерама надзора према „Бобар банци“ а.д. Бијељина и могућим ефектима на друге финансијске посреднике који послују у оквиру „Бобар групације“²⁰.

И након извјештајног периода, Комитет је на основу достављених информација појединих чланица, наставио са разматрањем стања у финансијским посредницима „Бобар групације“, са акцентом на предузете мјере Агенције за осигурање РС према друштву за осигурање „Бобар осигурање“ а.д. Бијељина.

Поред тога, поједине чланице Комитета, припремиле су и доставиле на разматрање и материјале са проблемима идентификованим приликом спровођења привремене управе у „Бобар банци“ а.д. Бијељина, а који се односе на блокаду рачуна неуредних дужника, са приједлозима за допуну Упутства о начину и поступку извршења налога за принудну наплату преко рачуна овлашћених организација.

Анализа информације о изради Акционог плана дјеловања у кризним ситуацијама Сталног одбора за финансијску стабилност БиХ (СОФС)²¹

У складу са структуралном одредницом по IV Stand-by аранжману са Међународним монетарним фондом, Министарство финансија је још у децембру 2013. године, сачинило План дјеловања у кризним ситуацијама за банкарски сектор, којим су дефинисане мјере и поступци које Министарство предузима самостално или у сарадњи са другим институцијама. С обзиром да су представници Министарства финансија и Агенције за банкарство РС, чланови СОФС-а, а који треба да сачини свеобухватни план дјеловања у кризним ситуацијама, у циљу заузимања става у вези са:

- обимом и врстом информација које је потребно размјењивати у оквиру СОФС-а;
- рјешавањем питања повјерљивих информација;
- дефинисањем кризне ситуације са аспекта СОФС-а;
- утврђивањем надлежности СОФС-а да у кризним ситуацијама даје обавезујуће

смјернице чланицама,

Комитет је у извјештајном периоду упознат са наведеним активностима.

Разматрање извјештаја о стању у сектору банкарства, осигурања и на тржишту капитала

Разматрањем извјештаја о стању у сектору банкарства, осигурања и на тржишту капитала, Комитет се упознао са стањем у финансијском сектору.

Између осталог, на сједници Комитета је предложено да, за сва три извјештаја, једна од тачака закључка Владе Републике Српске, буде и унапређење надзора информационог система субјеката на финансијском тржишту који су предмет контроле, а у циљу оцјене стабилности и сигурности пословања тог субјекта.

²⁰ Закључак Владе Републике Српске број: 04/1-012-2-2706/14 од 04.12.2014. године;

²¹ Радна група успостављена на нивоу БиХ 2009. године, Меморандумом о разумијевању, а ради унапређивања финансијске стабилности, спремности на кризу и олакшавања управљања кризом;

Објављивање финансијских извјештаја емитената чијим се хартијама од вриједности јавно тргује, односно преузимања тих финансијских извјештаја од Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге

На сједници Комитета, а на захтјев Бањалучке берзе хартија од вриједности а.д. Бања Лука (у даљем тексту: Бањалучка берза), покренуто је и питање могућности преузимања финансијских извјештаја привредних друштава чијим се хартијама од вриједности тргује на берзи од АПИФ-а, без накнаде за Бањалучку берзу, а у циљу објављивања истих на интернет страници Бањалучке берзе, ради промоције домаћег тржишта хартија од вриједности и привлачења инвестиција у домаћу привреду.

Наиме, у складу са законским прописима, Бањалучка берза јавно објављује финансијске извјештаје које преузима из Јединственог регистра финансијских извјештаја АПИФ-а, и то за све емитенате чијим се хартијама јавно тргује посредством организованог тржишта хартија од вриједности, у оквиру јединственог информационог портала институција тржишта хартија од вриједности. Досадашња пракса у вези преузимања ових финансијских извјештаја је била таква да је Бањалучка берза преузимала финансијске извјештаје из Регистра АПИФ-а уз одређену новчану накнаду. Међутим, финансијски извјештаји који су преузимани од АПИФ-а били су непотпуни, јер нису садржавали Ноте-Напомене уз финансијски извјештај као једну од пет компоненти финансијског извјештаја.

Како би се изнашло рјешење за наведено питање, организован је и састанак на којем су присуствовали представници Министарства финансија, Комисије за хартије од вриједности РС, Бањалучке берзе и АПИФ-а.

Након извјештајног периода, у оквиру Нацрта закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске²², предложено је да сви финансијски извјештаји буду доступни јавности без накнаде, чиме би се превазишао наведени проблем.

2.2.2. Сарадња надзорних органа и размјена информација

У извјештајном периоду, на сједницама Комитета размјењиване су информације из области надзора, као и друге информације, а које су од заједничког значаја.

Најзначајније активности у овом сегменту односе се на:

- размјену информација о предузетим мјерама надзора према „Бобар банци“ а.д. Бијељина и могућим ефектима на друге финансијске посреднике који послују у оквиру „Бобар групације“;
- FSAP мисију и Moneyval тим Савјета Европе;
- припрему информација за Пододбор за унутрашње тржиште и конкуренцију и
- размјену информација о утицају поплава на финансијски сектор.

Размјена информација о предузетим мјерама надзора према „Бобар банци“ а.д. Бијељина и могућим ефектима на друге финансијске посреднике који послују у оквиру „Бобар групације“

Чланице Комитета су, између осталог, размјењивале информације о предузетим активностима и мјерама надзора према према „Бобар банци“ а.д. Бијељина, као и према другим финансијским посредницима који послују у оквиру „Бобар групације“, као би се спријечило прелијевање везаних ефеката.

²² Нацрт закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске разматрала је и усвојила Народна скупштина Републике Српске, на седмој посебној сједници, одржаној дана 04, 05. и 06. марта 2015. године;

FSAP мисија и Moneyval тим Савјета Европе

1. FSAP мисија

У току 2014. године, Међународни монетарни фонд и Свјетска банка вршили су процјену стања цјелокупног финансијског сектора Босне и Херцеговине (Републике Српске)-FSAP²³ мисија. У вези с тим, Републици Српској достављени су упитници о финансијској стабилности, те су представници Комитета договорили поступак и процедуру давања одговора на упитнике и учествовања у Програму процјене стања финансијског сектора.

Надзорни органи су, у оквиру својих надлежности, вршили попуњавања упитника, кроз детаљна и исцрпна образложења. Такође, с обзиром да су евидентирана и одређена преплитања надлежности у вези питања постављених у упитнику, представници Комитета су, у циљу усаглашености цјелокупног финансијског сектора, разматрали и финалне материјале.

Након извјештајног периода, Републици Српској су достављени коначни извјештаји FSAP мисије (Aide-Mémoire), према којима је у односу на FSAP мисију из 2006. године, евидентан напредак, али уз постојање одређених недостатака, те су у складу с тим дате и препоруке за даље јачање и унапређење финансијског сектора Републике Српске и Босне и Херцеговине.

2. Moneyval тим Савјета Европе

У циљу припреме за делегацију Moneyval тима у оквиру трећег круга евалуације Босне и Херцеговине за област спречавања прања новца и финансирања терористичких активности²⁴, Републици Српској су достављени упитници о процјени спречавања прања новца и финансирања терористичких активности. Када је у питању финансијски сектор, највећи број питања из достављених упитника односи на област банкарства.

Представници Комитета су ради усаглашености цјелокупног финансијског сектора и заједничког иступања на радној групи формираној на нивоу Босне и Херцеговине, усагласили одговоре на достављене упитнике, а које су претходно припремили у оквиру своје надлежности.

У складу са препорукама Moneyval тима, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине усвојила је нови Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности²⁵. Након извјештајног периода, у свим сегментима финансијског сектора, као и у оквиру Комитета, започете су припремне активности за спровођење овог Закона и израду подзаконских аката којима се уређује поступање обвезника примјене истог (банке, друштва за осигурање, инвестициона и пензијска друштва и фондови, те други овлашћени учесници финансијског сектора).

Припрема информација за Пододбор за унутрашње тржиште и конкуренцију

У складу са обавезом извјештавања Европске комисије о напретку Босне и Херцеговине у процесу европских интеграција, чланице Комитета су, у оквиру својих надлежности, припремили информације о напретку за период март 2013. године – март 2014. године, у дијелу који се односи на финансијски сектор.

²³ Financial sector Assessment Program;

²⁴ делегација Moneyval тима Савјета Европе посјетила је Босну и Херцеговину у новембру 2014. године;

²⁵ „Службени гласник БиХ“, број 47/14;

Размјена информација о утицају поплава на финансијски сектор

У оквиру Комитета разматран је и утицај мајских поплава на финансијски сектор. Представници Агенције за банкарство РС припремили су прелиминарни извјештај о процјени штете изазване мајским поплавама по банкама Републике Српске, а који се односи и на правна и на физичка лица. Агенција за осигурање РС увела је обавезу за друштва за осигурање да их редовно, сваких 15 дана, извјештавају о изложености ризику од поплаве. Када је у питању тржиште капитала, Бањалучка берза хартија од вриједности а.д. Бања Лука сумирала је податке о штети добијене од емитената са угрожених подручја.

Подаци из сектора осигурања показали су да осигурање имовине од пожара и природних сила, у укупно обрачунатој премији учествује са свега 4,6%, што указује да становништво нема развијену свијест о неопходности заштите од елементарних непогода и предностима превентивног дјеловања кроз овај вид осигурања имовине.

На дан 31.12.2014. године, било је пријављено укупно 611 одштетних захтјева узрокованих поплавом, од чега је ријешено 596 захтјева. Од укупно ријешених одштетних захтјева, исплаћено је 99,9%. У односу на укупно исплаћене обавезе из неживотног осигурања на тржишту осигурања Републике Српске, а које износе 76.798.294,00 КМ, штете узроковане поплавама износе 24.776.618,00 КМ или 32,3%, при чему доминирају штете на имовини.

2.2.3. Промоција и едукација

У циљу финансијске едукације младих/студената у Републици Српској, Комитет је донио Одлуку о сарадњи са високошколским установама²⁶.

У извјештајном периоду за сарадњу је била задужена Агенција за осигурање РС, а сарадња се одвијала кроз сљедеће активности:

- заједничка предавања, односно презентације из области финансија и надзора у финансијском сектору студентима високошколских установа;
- објављивање заједничког конкурса за награђивања најбољих дипломских или стручних радова студената из области финансија и
- организовања тзв. „дана отворених врата“ за посјету студената надзорним органима и другим институцијама финансијског тржишта.

Агенција за осигурање РС одржала је предавање о карактеристикама тржишта осигурања, животном осигурању, осигурању од аутоодговорности и заштити потрошача у осигурању, и то за студенте четврте године Правног факултета Бања Лука и студенте „Слобомир II Универзитет“ Бијељина.

Циљ оваквог вида едукације младих/студената у Републици Српској је промовисање финансијског тржишта и надзорних органа. Програм едукације представља само један сегмент подизања финансијске писмености становништва Републике Српске. У наредном периоду приступиће се и активностима израде свеобухватне стратегије финансијског описмењавања јавности, а што је, између осталог, и у складу са препоруком FSAP мисије.

У извјештајном периоду Комитет је објавио и конкурс за заинтересоване студенте свих студијских година на подручју Републике Српске за избор најбољих радова за 2013. годину из области финансија (област банкарства, осигурања и тржишта капитала). С обзиром на скроман број пријављених радова (укупно девет), те због минималне бодовне разлике, одлучено је да се свих девет достављених радова награде као другорангирани, са једнаком новчаном наградом.

²⁶ Одлука донесена 28.12.2012. године;

Агенција за осигурање РС организовала је тзв. „дане отворених врата“, у оквиру којих су три групе студената Правног факултета Бања Лука и група студената „Слобомир П Универзитет“ Бијељина посетили Агенцију за осигурање РС. Студентима је, кроз интерактивну презентацију, објашњен дјелокруг и надлежности Агенције за осигурање РС, са нагласком на поступке надзора и лиценцирања овлашћених учесника на тржишту осигурања.

2.2.4. Институција омбудсмана

2.2.4.1. Омбудсман у осигурању

У оквиру Агенције за осигурање РС, 2008. године основана је Канцеларија Омбудсмана у осигурању, са циљем заштите права и интереса осигураника, корисника осигурања и трећих оштећених лица. Ово је био први облик институционалне заштите потрошача у цијелом финансијском систему Босне и Херцеговине.

У извјештајном периоду, Канцеларија Омбудсмана у осигурању за примила је 102 писмена поднеска, остварено је 218 телефонских позива, а 139 странака су лично, доласком у просторије Канцеларије Омбудсмана у осигурању, затражиле информације у вези са остваривањем права из осигурања.

Табела 1- Структура приговора по врстама осигурања

Р. бр.	ВРСТА ОСИГУРАЊА	2013. год.		2014. год.	
		Број приговора	Удио %	Број приговора	Удио %
1.	Осигурање од одговорности за моторна возила	54	71,05	37	56,06
2.	Осигурање возила- каско	5	6,57	10	15,15
3.	Осигурање од посљедица несрећог случаја/незгоде	15	19,74	11	16,67
4.	Осигурање од штета на имовини			2	3,03
5.	Осигурање од пожара и др. природних сила	2	2,64	3	4,54
6.	Здравствено осигурање			2	3,03
7.	Осигурање живота			1	1,52
УКУПНО:		76	100	66	100

Извор: Агенција за осигурање РС

У 17 предмета Канцеларија омбудсмана у осигурању није била надлежна за рјешавање спора; у 11 предмета је донесена одлука којом је утврђено кршење Кодекса пословне етике друштава за осигурање у Републици Српској, те предложено друштву да исто отклони, предложен начин рјешавања спора, одржана медијација; у 14 предмета је донесена одлука којом је утврђено да друштво за осигурање није кршило Кодекс пословне етике друштава за осигурање у Републици Српској, те је странци дата упута за рјешавање спора; у 6 предмета је странка одустала; у 7 предмета је обустављен поступак; у 2 предмета предложено посредовање.

Канцеларија Омбудсмана у осигурању је, на иницијативу Омбудсмана за дјецу, одржала два састанка на тему: „Осигурање дјеце у образовном систему“.

У сврху едукације потрошача у осигурању настављена је пракса њиховог информисања о основним карактеристикама појединих производа осигурања, те је у ту сврху припремљен информатор: „Заштита имовине кроз осигурање“ који пружа информације о томе шта је то осигурање имовине, због чега је потребно, на којим начелима почива, с ким се закључује уговор у овој врсти осигурања, а указује и о чему треба размислити прије закључивања уговора и како поступити када се деси осигурани случај.

2.2.4.2. Омбудсман у банкарству

У складу са Законом о Агенцији за банкарство Републике Српске²⁷, основни задаци Омбудсмана за банкарски систем Републике Српске су:

- пружање информација о правима и обавезама корисника и давалаца финансијских услуга,
- разматрање приговора корисника финансијских услуга и давање одговора, препорука и мишљења, те предлагање мјера за рјешавање приговора,
- праћење и предлагање активности за унапређивање односа између корисника финансијских услуга и финансијских организација банкарског система Републике Српске,
- истраживање активности на финансијском тржишту ради заштите права корисника финансијских услуга,
- посредовање у мирном рјешавању спорних односа између корисника финансијских услуга и финансијских организација банкарског система Републике Српске,
- издавање смјерница или препорука у вези са посебним стандардним условима или активностима за примјену добрих пословних обичаја у пословању финансијских организација банкарског система Републике Српске,
- предлагање Управном одбору Агенције за банкарство Републике Српске доношења аката у области заштите права корисника финансијских услуга,
- сарадња са другим надлежним органима и обављање других радњи и послова из области заштите права корисника финансијских услуга.

У 2014. години Омбудсман је запримио 86 приговора и обавјештења у вези са поступањем и радом финансијских организација. Од 96 завршена поступка по приговорима, који обухватају и 31 поступак покренут у 2013. години, у извјештајном периоду:

- 20 основаних приговора корисника је позитивно ријешено за кориснике,
- 28 неоснованих приговора корисника,
- 2 основана приговора - 1 финансијска организација није прихватила приједлог корисника за посредовање у мирном рјешавању спорног односа и 1 финансијска организација није дала изјашњење,
- 3 приговора - одустанак подносиоца од приговора,
- 2 основана приговора - посредовањем постигнута нагодба корисника и даваоца финансијских услуга,
- 41 приговор - дати су образложени одговори корисницима, од чега је 12 приговора прослијеђено Агенцији за банкарство Федерације БиХ на надлежно поступање и 1 поднесак са документацијом прослијеђен надлежном правосудном органу.

Табела 2. - Број питања по даваоцима финансијских услуга

Р. бр.	ДАВАОЦИ ФИНАНСИЈСКИХ УСЛУГА	БРОЈ ПИТАЊА	УДИО (%)
1.	банке	77	80
2.	микрокредитне организације	17	18
3.	даваоци лизинга	0	0
4.	штедно-кредитне организације	0	0
5.	остало	2	2
УКУПНО		96	100

Извор: Агенција за банкарство РС

²⁷ "Службени гласник Републике Српске", број 59/13.

Табела 3. - Број питања по врстама финансијских услуга

Р. бр.	ВРСТА ФИНАНСИЈСКИХ УСЛУГА	БРОЈ ПИТАЊА	УДИО (%)
1.	кредити	64	67
2.	депозитни послови	3	3
3.	платни промет	12	13
4.	електронски инструменти плаћања	9	9
5.	остало	8	8
УКУПНО		96	100

Извор: Агенција за банкарство РС

У извјештајном периоду значајно је смањен укупан број поднесених приговора, а посебно број приговора по кредитним пословима (смањење 45%). Предмет приговора по кредитним пословима односио се на уговорне одредбе о промјенљивости номиналне каматне стопе и поступања финансијских организација приликом обрачуна и измјена уговорених каматних стопа у току трајања уговорног односа, разлоге накнадних потраживања финансијских организација, класификацију кредита, правилност обрачуна затезних камата и друго.

Остали приговори и обавјештења односили су се на: депозитне послове, неправилности вођења и евидентирања салда и исплата, накнадна потраживања банке, промјену врсте накнада у пословима међународног платног промета, коришћење електронских инструмената плаћања, те спорне односе или питања која се односе на права корисника у судском извршном поступку ради принудног остварења потраживања финансијских организација.

Поред наведеног броја приговора, Омбудсман је примио и 130 упита, молби или захтјева (путем редовне и електронске поште, телефонских позива и непосредног пријема странака) за давање образложења у вези са правима и обавезама корисника финансијских услуга и финансијским производима, те примјеном норми материјалног права ради заштите корисника финансијских услуга, на које су дати образложени одговори, упутства или мишљења.

Омбудсман је од децембра 2012. године члан International Network of Financial Services Ombudsman Schemes (INFO Network), који окупља омбудсмане у области финансијских услуга из 40 земаља и друга тијела и структуре.

3. Стање финансијског сектора у 2014. години

Финансијски сектор Републике Српске чине банке, микрокредитне организације, лизинг друштва, друштва за осигурање, инвестициони фондови и други учесници тржишта капитала.

Табела 4- Структура aktive финансијског сектора- упоредни преглед за 2013. и 2014. годину

Дијелови сектора финансијских услуга (финансијске институције)	31.12.2013.		31.12.2014.		Индекс 2014/2013
	Активa (у 000 КМ)	Удио (у %)	Активa (у 000 КМ)	Удио (у %)	
банке	6.618.600	88,5	6.656.361	88,6	101
инвестициони фондови	328.414	4,4	294.173	3,9	90
друштва за осигурање	320.900	4,3	353.544	4,7	110
микрокредитне организације	193.665	2,6	194.448	2,6	100
лизинг друштва	19.200	0,2	13.600	0,2	71
УКУПНО	7.480.595	100	7.512.126	100	100

Извор: Надзорни органи

На финансијском тржишту Републике Српске и даље доминира банкарски сектор чије је учешће повећано за 0,1 процентни поен и износи 88,6% у активи финансијског сектора. Учешће друштава за осигурање повећано је за 0,4 процентна поена, док је учешће инвестиционих фондова смањено за 0,5 процентних поена. Учешће микрокредитних организација и лизинг друштава задржано је на прошлогодишњем нивоу.

Иако је регулаторни оквир за оснивање и пословање добровољних пензијских фондова и друштава за управљање створен је још 2009. године доношењем Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима²⁸, у Републици Српској није основан ниједан добровољни пензијски фонд.

3.1. Банкарски сектор

У Републици Српској је смањен број банака због одузимања дозволе за рад „Бобар банци“ а.д. Бијелина и са 31.12.2014. године послује 9 банака, са већинским приватним капиталом, уз доминацију учешћа страног приватног капитала.

3.1.1. Основни показатељи

Билансни ниво банкарског сектора састоји се од билансне aktive у износу од 6.656 милиона КМ (раст од 1%) и ванбилансне active у износу од 931,9 милиона КМ (раст од 5%). Ликвидност банкарског сектора је на задовољавајућем нивоу, уз пораст новчаних средстава од 14%.

Табела 5- Основни показатељи банкарског сектора- упоредни преглед за 2013. и 2014. годину

Р. бр	ОПИС	31.12.2013.	31.12.2014.	Индекс 2014/2013
1.	број банака	10	9	90
2.	запослени	3.306	3.213	97
3.	број организационих дијелова	387	328	85
4.	билансна активна (у 000 КМ)	6.618.600	6.656.361	101
5.	билансна активна/БДП²⁹ (%)	75,5	75,4	-
6.	укупни капитал (у 000 КМ)	856.314	853.760	100
7.	укупни депозити (у 000 КМ)	4.637.044	4.763.069	103
7.1.	депозити привреде	988.397	1.039.447	105
7.2.	депозити грађана	2.216.513	2.380.729	107
7.3.	депозити владиних институција	444.836	449.618	101
8.	укупни депозити/БДП (%)	53	54	-
9.	укупни кредити банака из РС (у 000 КМ)	4.875.622	4.732.888	97
9.1.	кредити привреди	2.314.688	2.012.161	87
9.2.	кредити грађанима	1.805.405	1.914.817	106
9.3.	кредити Влади и Владиним институцијама	675.378	765.563	113
10.	укупни кредити /БДП (%)	55,6	53,6	-
11.	укупна кредитна задуженост грађана - код банака из РС и филијала из ФБиХ (у 000 КМ)	2.232.038	2.374.313	106
12.	ННН индекс концентрације (актива)	1.498	1.601	107

Извор: Агенција за банкарство РС

²⁸ „Службени гласник Републике Српске, број 13/09;

²⁹ Бруто домаћи производ за 2013. годину износи 8.761 милиона КМ (Извор: Републички завод за статистику Републике Српске). Номинални БДП у 2014. години је 8.831 милиона КМ (Извор: Републички завод за статистику РС- процјена на основу сва четири квартала у 2014. години).

Укупни депозити крајем 2014. године имају стопу раста од 3% и у структури пасиве учествују са 71%. Депозити грађана су порасли за 7% и у структури укупних депозита повећали су своје учешће са 48% на 50%.

Укупни кредити су смањени за 3% због продаје и билансног искњижавања неквалитетних кредита једне банке, као и изузимања кредита банке којој је одузета дозвола за рад.

И поред смањења укупних кредита, доспјела потраживања и даље имају тренд раста са стопом раста од 7% у односу на 2013. годину и учешћем од 9,70% у укупним кредитима, у којима највећи раст биљеже доспјела потраживања грађана и привреде, што је показатељ даљег погоршања наплативости кредита и проблема који имају дужници банака у сервисирању својих обавеза.

Неквалитетни кредити су мањи за 14% у односу на крај 2013. године углавном због билансног искњижавања неквалитетних кредита једне банке и одузимања дозволе за рад једне банке, што је довело до побољшања стопе покривености ових кредита резервама за потенцијалне губитке. Међутим, њихово учешће у укупним кредитима је и даље на релативно високом нивоу (14,35%) и захтијева активан приступ свих банака на рјешавању овог проблема и координирану активност надлежних органа.

Нето штедња грађана, добијена као разлика штедње грађана и кредита датих грађанима, значајно је смањена у односу на крај прошле године (14%), али је и даље негативна и износи 101,7 милиона КМ, као резултат већег износа одобрених кредита у односу на штедњу грађана.

Задужење грађана, код банака са сједиштем у Републици Српској и филијала банака из Федерације БиХ, износи 2.374,31 милиона КМ и повећано је за 6%. Укупно задужење грађана код банака, микрокредитних организација и лизинг друштава које послују у Републици Српској износи 2.594,7 милиона КМ, а просјечна задуженост по глави становника Републике Српске износи 1.955 КМ и повећана је за 105 КМ у односу крај 2013. године.

Просјечна стопа адекватности капитала, израчуната као однос нето капитала и укупно пондерисаног ризика, износи 16,92% и мања је за 0,5 процентних поена у односу на крај 2013. године, због већег пада нето капитала (6%) у односу на пад укупно пондерисаног ризика (3%).

3.1.2. Биланс успјеха банкарског сектора

На нивоу укупног банкарског сектора остварена је нето добит у износу од 28,1 милион КМ. Осам банака остварило је нето добит у износу од 49,7 милиона КМ, а једна банка је пословала са губитком у износу од 21,6 милиона КМ, тако да је профитабилност банкарског сектора побољшана у односу на 2013. годину, када је остварен нето губитак у износу од 35,9 милиона КМ.

Табела 6- Скраћени биланс успјеха банкарског сектора, упоредни преглед 2013. и 2014. годину (у 000 КМ)

ОПИС	2013.		2014.		Индекс 2014/2013
	укупно	учешће (%)	укупно	учешће (%)	
1. Приходи од камата и сл. приходи					
а) приходи од камата и сл. приходи	345.664	71	331.814	70	96
б) оперативни приходи	138.325	29	141.244	30	102
2. ПРИХОДИ (1.а + 1.б)	483.989	100	473.058	100	98
3. РАСХОДИ					
а) расходи по каматама и сл. расходи	134.900	26	129.060	29	96

б) пословни и директни расходи	142.572	28	91.989	21	65
в) оперативни расходи	236.324	46	217.004	50	92
4. УКУПНИ РАСХОДИ (3.а+3.б+3.в)	513.796	100	438.053	100	85
УКУПНИ ПРИХОДИ – РАСХОДИ (2-4)	- 29.807		35.005		
ДОБИТ ПРИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊА	50.593		56.383		111
ГУБИТАК	80.400		21.378		27
ПОРЕЗИ	8.176		7.159		88
добит по основу повећања одложених пореских средстава и смањења одложених пореских обавеза	2.344		493		21
губитак по основу смањења одложених пореских средстава и повећања одложених пореских обавеза	252		214		85
НЕТО ДОБИТ/ГУБИТАК	-35.891		28.125		

Извор: Агенција за банкарство РС

Коефицијенти профитабилности банкарског сектора показују побољшање у односу на крај 2013. године, када су имали негативан предзнак, и износе:

- поврат на активу (ROAA)³⁰ је **0,42%**,
- поврат на капитал (ROAE)³¹ је **3,39%**.

Наведени показатељи указују на знатно бољу профитабилност банкарског сектора, за разлику од сектора осигурања који је у извјештајном периоду остварио негативне коефицијенте профитабилности (ROAA -1,2 %, ROAE -3,5%).

3.1.3. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе банака

Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе рачунају се на новоодобрене кредите, односно примљене депозите у извјештајном мјесецу. Ефективна каматна стопа је тржишна цијена банкарских производа, односно услуга. Просјечне пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе по кредитима за 2013. и 2014. годину дате су у наставку.

Табела 7- Пондерисане НКС и ЕКС на кредите у РС- упоредни преглед 2013. и 2014. годину

Р. бр.	ОПИС	ПРОСЈЕЧНЕ ПОНДЕРИСАНЕ КАМАТНЕ СТОПЕ (У %)							
		I – XII 2013.				I – XII 2014.			
		Банке РС		јед. банака из ФБиХ		Банке РС		јед. банака из ФБиХ	
		НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
1.	пондерисане кам. стопе на краткорочне кредите	6,85	7,64	5,42	5,91	6,22	7,22	5,77	6,37
1.1.	привреди	7,53	8,41	6,20	6,64	6,91	8,22	5,63	5,94
1.2.	становништву	9,09	13,00	9,85	17,14	9,79	13,74	9,84	17,34
2.	пондерисане кам. стопе на дугорочне кредите	7,45	8,33	8,41	11,14	7,26	8,26	7,76	10,55
2.1.	привреди	7,36	7,97	6,73	7,27	7,11	7,72	6,51	7,09
2.2.	становништву	7,64	8,94	8,87	12,20	7,72	9,18	8,08	11,45
2.2.1.	стамбени кредити	5,84	6,59	6,77	7,56	5,47	6,21	6,35	7,08
3.	укупно пондерисане кам. стопе	7,14	7,97	7,05	8,75	6,77	7,77	7,04	9,03

Извор: Агенција за банкарство РС

НКС- номинална каматна стопа, ЕКС- ефективна каматна стопа

³⁰ Однос нето добити и просјечне нето активе.

³¹ Однос нето добити и просјечног укупног капитала.

У извјештајном периоду присутно је смањење просјечне укупне пондерисане номиналне каматне стопе на кредите банака за 0,37 процентних поена, док је просјечна укупна пондерисана ефективна каматна стопа на кредите банака мања за 0,2 процентна поена.

Просјечна укупна пондерисана номинална каматна стопа на депозите, као и просјечна укупна пондерисана ефективна каматна стопа, смањене су за 0,46 процентних поена, што указује на значајније смањење каматних стопа које банке плаћају на депозите.

Просјечна каматна маржа банака, добијена као разлика између просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на кредите (7,77%) и просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на орочене депозите (2,49%), порасла је у односу на 2013. годину и износи 5,28 процентних поена.

3.2. Микрокредитне организације

У Републици Српској са 31.12.2014. године послује 6 МКО (3 микрокредитна друштва и 3 микрокредитне фондације), као и 106 организационих дијелова МКО у оквиру 8 МКФ чије је сједиште у Федерацији БиХ. Над МКД Sinergijarplus д.о.о. Бања Лука у току је стечајни поступак који проводи суд.

У марту 2014. године издата је дозвола за рад једној новој МКО, а одузета дозвола једној постојећој МКО, тако да је у посматраном периоду број МКО остао непромијењен.

3.2.1. Основни показатељи

Табела 8- Основни показатељи МКО РС- упоредни преглед за 2013. и 2014. годину

Р. бр.	ОПИС	31.12.2013.	31.12.2014.	Индекс 2014/2013
1.	број МКО	6	6	100
2.	запослени	297	305	103
3.	билансна актива (у 000 КМ)	193.665	194.448	100
4.	билансна актива/БДП (%)	2,2	2,2	-
5.	укупни капитал (у 000 КМ)	66.068	69.427	105
6.	укупни кредити МКО из РС (у 000 КМ)	153.327	153.892	100
6.1.	кредити привреди	4.654	2.504	54
6.2.	кредити становништву	148.673	151.388	102
7.	укупни кредити МКО из РС и филијала из ФБиХ пласирани становништву РС (у 000 КМ)	214.143	214.192	100

Извор: Агенција за банкарство РС

Укупни кредити које су пласирале МКО са сједиштем у Републици Српској износе 153,9 милиона КМ или 79% укупне aktive и приближно су на нивоу 2013. године. Организациони дијелови МКО са сједиштем у Федерацији БиХ, а који послују у Републици Српској, пласирали су укупно 119,3 милиона КМ са падом од 3% у односу на 2013. годину.

Према рочној структури кредита доминантно је учешће дугорочних кредита на које се односи 127,6 милиона КМ или 83%, а краткорочни кредити (са доспјелим потраживањима) износе 26,3 милиона КМ или 17% од укупних кредита. Доспјела потраживања су на умјереном нивоу и износе 0,7 милиона КМ или 0,5% од укупних кредита МКО и углавном се односе на кредите физичким лицима.

Према секторској структури 98% укупних кредита пласирано је физичким лицима, укључујући и предузетнике, са стопом раста од 2%, док су кредити правним лицима мањи за 46% и у укупним кредитима учествују свега 2%. Кредити физичким лицима се највећим

дијелом односе на кредите намијењене за пољопривреду (43%), док се кредити правним лицима углавном односе на трговину и услужне дјелатности (65%).

3.2.2. Биланс успјеха МКО

Табела 9- Скраћени биланс успјеха МКО РС- упоредни преглед за 2013. и 2014. годину

ОПИС	2013.				2014.				Индекс 2014/2013
	МКД	МКФ	укупно	учешће (%)	МКД	МКФ	укупно	учешће (%)	
1. Приходи од камата и сл. приходи									
а) приходи од камата и слични приходи	25.510	149	25.659	96	25.695	168	25.863	98	101
б) оперативни приходи	1.003	2	1.005	4	408	26	434	2	43
2.УКУПНИ ПРИХОДИ (1.а+1.б)	26.513	151	26.664	100	26.103	194	26.297	100	99
3. РАСХОДИ									
а) расходи по каматама и сл. расходи	6.751	8	6.759	32	7.236	21	7.257	32	107
б) оперативни расходи	14.323	139	14.462	68	14.438	167	14.605	65	101
в) тр. резервисања за кред. и др. губитке	34	30	64	0	721	6	727	3	1.136
4. УКУПНИ РАСХОДИ (3.а+3.б+3.в)	21.108	177	21.285	100	22.395	194	22.589	100	106
5.ВАНРЕДНИ ПРИХОДИ	398	6	404		510	14	524		
6.ВАНРЕДНИ РАСХОДИ	335	0	335		122	10	132		
УКУПНИ ПРИХОДИ – РАСХОДИ (2+5-4-6)	5.468	-20	5.448		4.096	4	4.100		
ДОБИТ ПРИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊА	5.468		5.468		4.096		4.096		
ВИШАК/МАЊАК ПРИХОДА НАД РАСХОДИМА		-20	-20			4	4		
ПОРЕЗИ	651		651		638		638		
НЕТО ДОБИТ/ГУБИТАК	4.817	0	4.817		3.458	0	3.458		
ВИШАК/МАЊАК ПРИХОДА НАД РАСХОДИМА		-20	-20			4	4		
УКУПАН ФИНАНСИЈСКИ РЕЗУЛТАТ	4.817	-20	4.797		3.458	4	3.462		

Извор: Агенција за банкарство РС

На нивоу микрокредитног сектора са 31.12.2014. године остварен је позитиван финансијски резултат у износу од 3,46 милиона КМ (сва три МКД остварила су нето добитак, једна МКФ има мањак прихода над расходима у износу од 13 хиљада КМ, а двије МКФ вишак прихода над расходима у износу од 17 хиљада КМ).

3.2.3. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе МКО

Ефективна каматна стопа на микрокредите је тржишна цијена тих кредита. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе рачунају се на новоодобрене кредите у извјештајном мјесецу.

Просјечне пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе МКО из Републике Српске и пословних јединица МКО из Федерације БиХ дате су у наредном табеларном прегледу:

Табела 10- Пондерисане НКС и ЕКС МКО у РС- упоредни преглед за 2013. и 2014. годину

Р. бр.	ОПИС	ПРОСЈЕЧНЕ ПОНДЕРИСАНЕ КАМАТНЕ СТОПЕ (У %)							
		I – XII 2013.				I – XII 2014.			
		МКО РС		јед. МКО из ФБиХ		МКО РС		јед. МКО из ФБиХ	
		НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
1.	пондерисане кам. стопе на краткорочне кредите	19,34	24,22	22,51	29,45	18,40	24,25	21,62	30,07
2.	пондерисане кам. стопе на дугорочне кредите	17,02	19,96	21,96	25,69	15,42	19,32	20,10	23,69
3.	укупно пондерисане кам. стопе	17,77	21,33	22,08	26,50	16,44	21,00	20,38	24,87

Извор: Агенција за банкарство РС

НКС- номинална каматна стопа, ЕКС- ефективна каматна стопа

Из наведеног приказа произлази да су МКО из Републике Српске у посматраном периоду смањиле укупну просјечну пондерисану ефективну каматну стопу на кредите за 0,33 процентних поена, али је иста и даље знатно већа од каматне стопе у банкарском сектору.

У истом периоду јединице МКО из Федерације БиХ су смањиле укупну просјечну пондерисану ефективну каматну стопу, али су и даље задржале знатно више каматне стопе од МКО из Републике Српске.

3.3. Даваоци лизинга

У Републици Српској са 31.12.2014. године послује 1 давалац лизинга са сједиштем у Републици Српској и 4 пословне јединице које су у саставу 4 друштава за послове лизинга са сједиштем у Федерацији БиХ.

3.3.1. Основни показатељи

Табела 11- основни показатељи ДЛ РС- упоредни преглед за 2013. и 2014. годину

Р. бр	ОПИС	31.12.2013.	31.12.2014.	ИНДЕКС
1.	Број давалаца лизинга	2	1	50
2.	Запослени	20	14	70
3.	Билансна актива (у 000 КМ)	19.200	13.600	71
4.	Билансна актива/БДП	0,2	0,2	-
5.	Основни капитал (у 000 КМ)	5.862	1.580	27
6.	Укупни пласмани ДЛ из РС (у 000 КМ)	16.888	12.188	72
6.1.	- финансијски лизинг	16.887	12.187	72
6.2.	- оперативни лизинг	1	1	100
7.	Укупни пласмани ДЛ из РС и филијала ДЛ из ФБиХ пласирани становништву РС (у 000 КМ)	9.097	6.184	68

Извор: Агенција за банкарство РС

Укупан билансни ниво даваоца лизинга са сједиштем у Републици Српској са 31.12.2014. године износи 13,6 милиона КМ и има стопу пада од 29% у односу на претходну годину. Основни капитал износи 1,58 милион КМ, али због евидентираног губитка текућег периода у износу од 1,19 милиона КМ, укупан капитал даваоца лизинга износи 389 хиљада КМ.

Укупна потраживања даваоца лизинга са сједиштем у Републици Српској износе 12,2 милиона КМ и мања су за 28%, док потраживања пословних јединица давалаца лизинга чије је сједиште у Федерацији БиХ износе 68,5 милиона КМ.

Са 31.12.2014. године давалац лизинга из Републике Српске остварио је негативан финансијски резултат у износу од 1,19 милиона КМ.

3.4. Сектор осигурања

На тржишту осигурања Републике Српске у 2014. години пословало је 12 друштава за осигурање, од којих 9 обавља дјелатност неживотног осигурања, док су 3 друштва регистрована као композитна друштва (са дозволом за обављање дјелатности животног и неживотног осигурања). На подручју Републике Српске пословало је и 11 филијала друштва за осигурање из ФБиХ, док је 7 друштва из Републике Српске пословало путем филијала у ФБиХ.

3.4.1. Основни показатељи

Табела 12- основни показатељи за сектор осигурања РС по годинама

р. бр.	опис	31.12.2012. г.	31.12.2013. г.	31.12.2014. г.	индекс 2014/13
1.	број друштава за осигурање	11	12	12	-
2.	билансна актива (у КМ)	294.833.933	320.900.307	353.543.711	110,2
3.	билансна актива/БДП ³²	3,43 %	3,66 %	4,0 %	-
4.	капитал (у КМ)	118.763.654	126.676.623	101.368.771	80,0
5.	запослени	1.194	1172	1234	105,3
6.	премија (у КМ)	153.097.896	158.998.841	171.123.293	107,6
7.	премија/број становника ³³	107,11 КМ (72,37\$)	111,53 КМ (77,37\$)	120,04 КМ (74,63\$)	107,6
8.	премија/БДП	1,76 %	1,83 %	1,94 %	-
9.	животно осигурање/укупна премија	11,82 %	14,61 %	15,79 %	-
10.	животно осигурање/број становника	12,66 КМ	16,29 КМ	18,95 КМ	116,36
11.	укупно исплаћене штете и обавезе из осигурања (у КМ)	42.596.797	46.708.538	73.273.441	156,9
12.	ННИ индекс концентрације	1.196	1.064	1.018	-

Извор: Агенција за осигурање РС

Сектор осигурања остварио је повећање билансне суме (10,2%), док је на позицији ванбилансне суме дошло до повећања за 236,5% у односу на претходну годину, и то услед књижења потенцијалних обавеза по основу датих гаранција за обезбјеђење извршења обавеза трећих лица код четири друштва за осигурање.

³² Номинални БДП у 2014. год. је 8.831 милиона КМ (Извор: Републички завод за статистику РС- процјена на основу сва четири квартала у 2014. години);

³³ Број становника у Републици Српској у 2013. год. износи 1.425.549 (извор: Републички завод за статистику РС- процјена). Премија осигурања по броју становника (показатељ густоће осигурања) у Србији износи 104,0 \$, у Хрватској 372,0 \$, у Словенији 1.309,0 \$, у Аустрији 2.604,0 \$. С обзиром да у вријеме израде овог Извјештаја није била доступна компаративна статистика за 2014. год, наведени подаци су за 2013. год. (извор: Статистика тржишта осигурања у БиХ, Републички завод за статистику РС, Федерални завод за статистику, Swiss RE);

Базични капитал друштава за осигурање на нивоу сектора у 2014. години износио је 77,6 милиона КМ и већи је од гарантног фонда за 29,4%. На нивоу сектора базични капитал за неживотна осигурања већи је од гарантног фонда прописаног законом за 27,6%, а за животна осигурања за 39,6%.

Расположиви капитал друштава за осигурање, утврђен у сврху исказивања испуњавања захтјева адекватности капитала, смањен је за 36,5% у односу на претходну годину. На нивоу сектора, мањак расположивог капитала у односу на минимални гарантни фонд исказан је у износу од 1,49 милиона КМ (5,05 милиона КМ мањка у неживотном осигурању и 3,56 милиона КМ вишка у животном осигурању).

Премија осигурања остварена на тржишту Републике Српске повећана је за 7,62%, при чему је неживотно осигурање остварило пораст за 6,14%, а животно осигурање пораст за 16,3%. Међутим, у посљедње три године позитивни трендови раста и промјене структуре премије су успорени, и то првенствено због неповољних кретања у реалном и финансијском сектору, како у окружењу, тако и у Републици Српској.

Учешће обавезног осигурања од аутоодговорности и даље доминира у укупно обрачунатој премији са 64,0% (у 2013. години учешће је износило 65,9%). Нелојална конкуренција у овој врсти осигурања допринијела је порасту трошкова спровођења осигурања, а што негативно утиче на финансијски положај појединих друштава за осигурање. У циљу превазилажења наведених проблема и стабилизације овог тржишта, Нацртом закона о обавезним осигурањима у саобраћају предложен је модел постепене дерегулације и либерализације цијена осигурања од аутоодговорности.

У извјештајном периоду остварено је значајно повећање исплаћених одштетних захтјева, и то за 56,9% у односу на претходну годину. Најзначајнији узрок повећања исплаћених обавеза из осигурања код неживотних осигурања су катастрофалне поплаве које су се десиле у 2014. години, док је код животних осигурања повећан број откупа полиса осигурања. На дан 31.12.2014. године, било је пријављено укупно 611 одштетних захтјева узрокованих поплавом, од чега је ријешено 596 захтјева. Од укупно ријешених одштетних захтјева, исплаћено је 99,9%. У односу на укупно исплаћене обавезе из неживотног осигурања на тржишту осигурања Републике Српске, а које износе 76,7 милиона КМ, штете узроковане поплавама износе 24,7 милиона КМ или 32,3%, при чему доминирају штете на имовини.

Са стањем на дан 31.12.2014. године, рацио штета повећан је на 78,4% (у 2013. години износио је 38,2%), а што је директна посљедица штета проузрокованих катастрофалним поплавама. С обзиром да је за све штете обезбијеђено инострано реосигуравајуће покриће, не очекује се негативан ефекат на профитабилност, како сектора, тако и појединачних друштава.

3.4.2. Биланс успјеха сектора осигурања

Табела 13- Биланс успјеха за сва друштва за осигурање из РС за 2013. и 2014. годину (у КМ)

ПОЗИЦИЈА	31.12.2013.		31.12.2014.		ИНДЕКС
	износ	удио (%)	износ	удио (%)	
А. ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ					
I - Пословни приходи (1+2+3+4+5+6)	157.959.431	89,6	227.733.245	92,9	144,2
1. Приходи од премије и провизије осигурања, саосигурања, реосигурања и ретроцесија животних осигурања	13.169.184		15.262.928		115,9
2. Приходи од премије и провизије осигурања, саосигурања, реосигурања и ретроцесија неживотних осигурања	124.791.260		134.089.032		107,5
3. Приходи по основу учешћа саосигурања и	4.668.267		26.103.956		559,2

реосигурања и ретроцесија у накнади штета неживотних осигурања					
4. Приходи од укидања и смањења резервисања неживотних осигурања	5.504.935		42.468.605		771,5
5. Приходи од поврата пореских и других дажбина и приходи од премија, субвенција, дотација, донација и сл.	95.990		283.425		295,3
6. Други пословни приходи	9.729.795		9.525.299		97,9
II - Пословни расходи (1+2)	147.172.424	91,9	217.242.311		147,6
1. Функционални расходи (1.1.+1.2.+1.3.)	84.256.730		148.696.435		176,5
1.1. Расходи за дугорочна резервисања и функционалне доприносе	12.862.787		12.240.738		95,2
1.2. Накнаде штета, уговорених износа и премија саосигурања и реосигурања	3.222.566		5.057.845		157,0
1.3. Накнаде штета и остале накнаде неживотних осигурања	68.171.377		131.397.852		192,7
2. Трошкови спровођења осигурања	62.915.694		68.545.876		108,9
III - Пословни добитак/губитак (I-II)	10.787.007		10.490.933		97,3
Б. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ					
I - Финансијски приходи	9.155.109	5,2%	9.863.842	4,0	107,7
II - Финансијски расходи	1.077.773	0,7%	690.714	0,3	64,1
III - Финансијски добитак/губитак (I-II)	8.077.336		9.173.128		113,6
АБ - Добитак/губитак редовне активности (АIII+БIII)	18.864.343		19.664.061		104,2
В. ОСТАЛИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ					
I - Остали приходи	6.717.071	3,8%	4.098.316	1,7	61,0
II - Остали расходи	10.982.355	6,9%	22.285.666	9,0	202,9
III - Добитак/губитак по основу осталих прихода и расхода (I-II)	-4.265.284		-18.187.350		426,4
Г. ПРИХОДИ И РАСХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРИЈЕДНОСТИ ИМОВИНЕ					
I - Приходи од усклађивања вриједности имовине	1.277.453	0,7%	1.602.783	0,7	125,5
II - Расходи од усклађивања вриједности имовине	828.378	0,5%	6.226.386	2,5	751,6
III - Добитак/губитак по основу усклађивања вриједности имовине (I-II)	449.075		-4.624.603		
Д. ПРИХОДИ ПО ОСНОВУ ПРОМЈЕНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА И ИСПРАВКЕ ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ГОДИНА	252.607	0,1%	61.473	0,0	24,3
Д I- РАСХОДИ ПО ОСНОВУ ПРОМЈЕНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА И ИСПРАВКЕ ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ГОДИНА	20.602	0,0%	71.650	0,0	347,8
Ђ. ДОБИТАК /ГУБИТАК ПРИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊА (АБ+ВIII+ ГIII+Д-Д1)	15.280.139		-3.157.069		
Е. ТЕКУЋИ И ОДЛОЖЕНИ ПОРЕЗ НА ДОБИТ	2.379.419		2.173.729		91,4
Ж. ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ ПРИХОДИ			1.339.630	0,5	
З. НЕТО ДОБИТАК /НЕТО ГУБИТАК ПЕРИОДА (Ђ-Е+Ж)=(З I-З 2)	12.900.720		-3.991.168		
1. Нето добитак текуће године	18.738.215		17.771.237		94,8
2. Нето губитак текуће године	5.837.495		21.762.405		372,8
И. ОСТАЛИ ДОБИЦИ И ГУБИЦИ У ПЕРИОДУ					
I - Добитци утврђени директно у капиталу	896.619	0,5%	346.462	0,1	38,6
II - Губици утврђени директно у капиталу	21.999	0,0%	783.273	0,3	3560,5
III - Порез на добитак који се односи на остале добитке и губитке	53.163		35.995	0,0	67,7
Ј. УКУПАН НЕТО РЕЗУЛТАТ У ОБРАЧУНСКОМ ПЕРИОДУ (З+ИИ-ИИ-ИИИ)	13.722.177		-4.391.958		

К. УКУПНИ ПРИХОДИ И ДОБИЦИ (AI+BI+VI+ГI+Д+Ж+ИИ)	176.258.290	100,0%	245.045.749	100,0	139,0
Л. УКУПНИ РАСХОДИ И ГУБИЦИ (AI+BI+VI+ГII+ДI+ИII+ИИИ)	160.156.964	100,0%	247.264.005	100,0	154,4
Љ.УКУПАН БРУТО РЕЗУЛТАТ У ОБРАЧУНСКОМ ПЕРИОДУ (К-Л)	16.101.596		-2.218.256		
М. ТЕКУЋИ И ОДЛОЖЕНИ ПОРЕЗ НА ДОБИТ (Е)	2.379.419		2.173.729		91,4
Н. УКУПАН НЕТО РЕЗУЛТАТ У ОБРАЧУНСКОМ ПЕРИОДУ (Љ-М)=J	13.722.177		-4.391.985		

Извор: Агенција за осигурање РС

Табела 14- показатељи рентабилности имовине и рентабилности властитих средстава

Р. бр.	ОПИС	2013.	2014.
1.	Поврат на активу (ROA)	4,2	-1,2
2.	Поврат на укупни капитал (ROE)	10,6	-3,5

Извор: Агенција за осигурање РС

По први пут од 2006. године, од када се званично и систематски прати статистика осигурања, нето резултат на нивоу сектора, био је губитак у износу од 3,9 милиона КМ, при чему је осам друштава за осигурање остварило нето добит, док су четири друштава исказала нето губитак. Као посљедица наведеног, остварен је и негативан принос на активу (ROA) од 1,2%, те негативан принос на капитал (ROE) од 3,5%.

3.4.3. Преглед осталих учесника на тржишту осигурања

Поред друштава за осигурање и филијала друштава из ФБиХ посебну улогу на тржишту осигурања Републике Српске имају и остали учесници који су са њима директно повезани, чији се преглед даје у наставку.

Табела 15- остали учесници на тржишту осигурања

Р. бр.	ОПИС	31.12.2013.	31.12.2014.
1.	Заступници – физичка лица	134	144
2.	Заступници – предузетничке радње	20	27
3.	Друштва за заступање из РС	7	8
4.	Филијале друштава за заступање из ФБиХ	4	5
5.	Брокери – физичка лица	58	85
6.	Брокери – правна лица из РС	3	6
7.	Брокери – правна лица (филијале из ФБиХ)	2	1
8.	Овлашћени актуари	28	31

Извор: Агенција за осигурање РС

Агенција за осигурање РС је организовала едукацију и одржала испитни рок за полагање стручног испита за провјеру стручног знања, потребног за добијање овлашћења за обављање послова посредовања у осигурању. Стручни испит је положило 163 кандидата.

На интернет страници Агенције за осигурање РС (www.azors.rs.ba) доступан је извод из регистра посредника у осигурању.

3.5. Тржиште капитала

3.5.1. Основни показатељи

Табела 16- преглед тржишне капитализације ХоВ са Бањалучке берзе (у КМ)

Р.бр.	ОПИС	31.12.2013.	31.12.2014.	ИНДЕКС
1.	службено берзанско тржиште	2.164.554.671	2.300.399.638	106,3
2.	слободно тржиште	1.706.824.155	1.932.492.946	113,2
3.	Фондови	141.237.623	130.334.855	92,3
4.	тржиште трезорских записа	119.306.626	78.584.643	65,9
5.	УКУПНО:	4.131.923.075	4.441.812.082	107,5

Извор: Бањалучка берза

Укупна тржишна капитализација свих хартија од вриједности којима се тргује на Бањалучкој берзи на дан 31.12.2014. године износила је **4,441 милиона КМ**, што је за **7,5% више** у односу на крај 2013. године.

Табела 17- Преглед промета на Бањалучкој берзи- упоредни преглед за 2013. и 2014. г.

УКУПАН ПРОМЕТ	2013. г.	УЧЕШЋЕ (%)	2014. г.	УЧЕШЋЕ (%)	ИНДЕКС
Акције:	93.836.761	24,97	113.921.678	19,42	121,4
▪ Редован промет	36.183.852	9,63	82.054.465	13,99	226,7
▪ Блок посао	21.242.652	5,65	20.532.775	3,5	96,7
▪ Преузимање	16.048.533	4,27	830.490	0,14	5,2
▪ Аукција за пакет акција	8.533.224	2,27	4.455.448	0,76	52,2
▪ Јавна понуда	11.828.500	3,15	6.048.500	1,03	51,1
Обвезнице:	77.884.632	20,72	280.695.564	47,85	360,4
▪ Редован промет	77.884.632	20,72	93.192.564	15,89	119,6
▪ Јавна понуда	-	-	187.503.000	31,96	-
Трезорски записи:	204.135.118	54,31	191.990.319	32,73	94
▪ Редовни промет	13.248.300	3,52	20.223.994	3,45	152,6
▪ Јавна понуда	190.886.818	50,79	171.766.325	29,28	90
УКУПНО:	375.856.513	100,00	586.607.561	100	156,1

Извор: Бањалучка берза

На основу података из табеле 17 можемо видјети да је **укупан промет** на Бањалучкој берзи у 2014. години остварен у износу од **586,6 милиона КМ**, а што је за **56,1% више** него у 2013. години. Готово половину укупно оствареног промета (47,85%) чиниле су обвезнице којима се на примарном и на секундарном тржишту трговало у износу од 280,7 милиона КМ. Значајно је и учешће трезорских записа у укупно оствареном промету у износу од 191,9 милиона КМ (32,73%). У посматраном периоду забиљежено је и повећање обима и вриједности у редовном промету акцијама (126%), а што чини 13,99% укупно оствареног промета. С друге стране, у овом извјештајном периоду дошло је до смањења јавне понуде акција за 48,9%, као и аукције за пакете акција за 47,8%.

Према вриједности, укупно остварени промет у 2014. години налази се на другом мјесту од настанка тржишта капитала Републике Српске (након оствареног промета у 2007. години).

Редован промет на Бањалучкој берзи у 2014. години (изузимајући блок послове, пријављене послове по основу преузимања, јавне понуде и аукције за пакете акција и обвезница) износио је **195,4 милиона КМ**, што је за **53,53% више** него у 2013. години.

Током 248 дана редовног трговања закључене су укупно 22.502 трансакције, што је за 26,2% мање у односу на 2013. годину. У просјеку, закључена је 91 трансакција по дану трговања, а просјечна вриједност појединачне трансакције износила је 8.686,80 КМ.

Просјечан редован дневни промет у 2014. години је износио 788.190,00 КМ, што је за 52,91% више у односу на исти период претходне године.

Највећи редован промет остварен је хартијама од вриједности емитената који су уврштени на слободном тржишту (64%), затим хартијама од вриједности уврштеним на службено берзанско тржиште - листа Б (20%), те акцијама затворених инвестиционих фондова (13%).

У 2014. години чланови Бањалучке берзе су закључили 21 блок посао, а што је више него претходне године, када је закључено 12 блок послова. Укупна вриједност трговања са блок пословима износила је 20,5 милиона КМ, што представља 3,5% укупног промета на Бањалучкој берзи (3,34% мање него претходне године).

У 2014. години Бањалучкој берзи је пријављено 10 послова по основу завршених понуда за преузимање у укупној вриједности од 830.490,00 КМ, што је чинило 0,14% укупног промета. Остварено је 6,04 милиона КМ промета кроз двије **јавне понуде акција**, што је чинило 1,03% укупно оствареног промета.

Кроз четири **јавне понуде обвезница** остварено је 187,5 милиона КМ, што је чинило 31,96% укупно оствареног промета.

У 2014. години остварено је 171,7 милиона КМ промета кроз 11 **јавних понуда трезорских записа**, што је чинило 29,28% укупно оствареног промета на Бањалучкој берзи.

На Бањалучкој берзи је у 2014. години кроз 21 **аукцију за пакет акција** остварен промет у вриједности од 4,45 милиона КМ, што представља 0,76% укупног промета у 2014. години.

Берзански индекси су такође значајан показатељ промјена цијена хартија од вриједности које су предмет берзанске трговине. Вриједности званичних индекса Бањалучке берзе дати су у наставку.

Табела 18- Вриједности индекса Бањалучке берзе

Р.бр.	ИНДЕКС	31.12.2013. г.	31.12.2014. г.
1.	БИРС	743,36	721,30
2.	ФИРС	1.942,53	1.778,55
3.	ЕРС 10	652,86	600,24
4.	ОРС	1.606,11	1.738,59

Извор: Бањалучка берза

Берзански индекс (БИРС) у 2014. години имао је **пад од 2,97%** и на дан 31.12.2014. године вриједност БИРС-а износила је **721,30 поена**, а што је мање и од вриједности када је индекс успостављен (1. мај 2004. године са почетном вриједношћу од 1.000,00 поена). **Највећу вриједност** БИРС је имао 28. фебруара (**744,05 поена**), а **најнижу** 11. фебруара (**673 поена**).

Берзански индекс фондова (ФИРС) у 2014. години имао је **пад од 8,44%** и на дан 31.12.2014. године вриједност ФИРС-а износила је **1.778,55 поена**. Најнижу вриједност ФИРС је имао 26. децембра (1.735,56), а највишу 17. фебруара (1.980,48).

Берзански индекс обвезница Републике Српске (ОРС) у 2014. години имао је **раст од 8,24%** и на дан 31.12.2014. године вриједност ОРС-а износила је **1.738,59 поена**.

Индекс предузећа Електропривреде Републике Српске (ЕРС 10) у 2014. години имао је **пад од 8,06%** и на дан 31.12.2014. године вриједност ЕРС 10 износила је **600,24 поена**.

3.5.2. Учесници на тржишту капитала и листиране хартије од вриједност

Један од показатеља развијености тржишта капитала је број тржишних учесника. У наредним табелама дат је преглед тржишних учесника за 2013. и 2014. годину, као и листираних хартија од вриједности на Бањалучкој берзи.

Табела 19- Преглед овлашћених учесника на тржишту капитала РС- упоредни преглед за 2013. и 2014. г.

Р. бр.	Учесници	2013.	2014.
1.	Емитенти	774	746
2.	Берзански посредници	11	9
3.	Друштва за управљање ИФ-овима	12	12
4.	Инвестициони фондови	16	16
4.1.	Затворени ИФ-ови	14	14
4.2.	Отворени ИФ-ови	2	2
5.	Кастоди банке	7	6
6.	Брокери	22	23
7.	Инвестициони савјетници	2	3
8.	Инвестициони менаџери	37	39

Извор: Комисија за хартије од вриједности РС

Табела 20- Преглед листираних ХоВ на Бањалучкој берзи- упоредни преглед за 2013. и 2014. г.

Р. бр.	ОПИС	2013. г.		2014. г.	
		трговање	суспендоване	трговање	суспендоване
1.	службено берзанско тржиште	110	0	102	4
1.1.	- акције	39	-	34	-
1.2.	- фондови	14	-	13	-
1.3.	- обвезнице	57	-	55	4
2.	слободно тржиште	405	242	303	316
2.1.	- акције	400	242	296	316
2.2.	- фондови	-	-	1	-
2.3.	- обвезнице	5	-	6	-
3.	трезорски записи	4	-	5	-
4.	УКУПНО:	519	242	410	320
5.	УКУПНО:	761		730	

Извор: Бањалучка берза

Од укупно 730 листираних хартија од вриједности, у статусу трговања било је 410, од чега су 344 акције, 61 обвезница и 5 трезорских записа. На дан 31.12.2014. године било је суспендовано 320 акција привредних друштава у поступку стечаја или ликвидације, односно привредних друштава која нису у прописаним роковима доставила финансијски извјештај.

У току 2014. године уврштене су двије акције, 11 обвезница и девет трезорских записа, док су делистиране укупно 53 хартије од вриједности.

3.5.3. Инвестициони фондови

У Републици Српској, закључно са 31.12.2014. године, послује 12 друштава за управљање инвестиционим фондовима, која управљају са 14 затворених инвестиционих фондова и два отворена инвестициона фонда.

Укупна нето вриједност имовине инвестиционих фондова у 2014. години износила је 294,1 милион КМ и мања је за 10,4% у односу на претходну годину.

Табела 21 - Преглед нето вриједности имовине ЗИФ-ова по акцији

Р. бр.	Назив затвореног инвестиционог фонда	нето вриједност имовине по акцији у КМ							промјена вриједности (2014/2013)
		31.12. 2008.	31.12. 2009.	31.12. 2010.	31.12. 2011.	31.12. 2012.	31.12. 2013.	31.12. 2014.	
1.	ЗИФ "БЛБ-ПРОФИТ" а.д. Бања Лука	5,3	7,3	10,3	9,2	8,4	9,34	9,26	-0,9%
2.	ЗИФ "BALKAN INVESTMENT FOND" а.д. Бања Лука	6,5	7,0	7,2	7,5	8,1	5,88	5,85	-0,5%
3.	ЗИФ "АКТИВА ИНВЕСТ ФОНД" а.д. Бања Лука	5,7	8,5	11,7	10,4	10,6	10,5	9,59	-4,5%
4.	ЗИФ "ВАУЧЕРСКО ИНВЕСТИЦИОНИ БИЗНИС ФОНД" а.д. Бања Лука	5,9	7,1	11,1	9,3	8,4	7,25	6,64	- 8,4%
5.	ЗИФ "УНИОИНВЕСТ ФОНД" а.д. Бања Лука	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,61	0,63	3,3%
6.	ЗИФ "ЈАХОРИНА КОНСЕКО ИНВЕСТ" а.д. Пале	1,9	2,6	6,3	5,3	4,6	4,41	4,06	-7,9%
7.	ЗИФ "ZERTER FOND" а.д. Бања Лука	9,3	13,0	15,9	16,3	16,8	17,10	17,98	5,1%
8.	ЗИФ "ЕУРОИНВЕСТМЕНТ ФОНД" а.д. Бања Лука	11,5	18,4	22,8	24,6	22,9	20,52	18,98	-7,5%
9.	ЗИФ "ПРИВРЕДНИК ИНВЕСТ" а.д. Бања Лука	4,3	4,4	6,2	5,6	5,6	4,42	4,26	-3,6%
10.	ЗИФ "ИНВЕСТ НОВА ФОНД" а.д. Бијељина	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,17	0,16	-5,9%
11.	ЗИФ "БОРС ИНВЕСТ ФОНД" а.д. Бања Лука	4,7	6,2	9,9	10,3	8,5	6,88	6,58	-4,4%
12.	ЗИФ "ПОЛАРА ИНВЕСТ ФОНД" а.д. Бања Лука	6,6	12,7	18,1	15,6	15,0	14,48	12,35	-14,7%
13.	ЗИФ "ВБ ФОНД" а.д. Бања Лука	4,2	6,5	8,8	7,8	6,9	5,48	5,12	-6,6%
14.	ЗИФ "КРИСТАЛ ИНВЕСТ ФОНД" а.д. Бања Лука	10,3	12,4	16,1	14,2	13,4	11,19	10,11	-9,7%

Извор: Комисија за хартије од вриједности РС

Из табеле 21 видљиво је да је нето вриједност имовине по акцији, у односу на претходну годину, порасла код два затворена инвестициона фонда (ЗИФ), док је код 12 затворених инвестиционих фондова дошло до пада нето вриједности имовине по акцији. Раст нето вриједности имовине у односу на 31.12.2013. године имао је само ЗИФ "УНИОИНВЕСТ ФОНД" а.д. Бања Лука (3,3%) и ЗИФ "ZERTER FOND" а.д. Бања Лука (5,1%). Највећи пад нето вриједности имовине у односу на 31.12.2013. године имали су ЗИФ "ПОЛАРА ИНВЕСТ ФОНД" а.д. Бања Лука (-14,7%) и ЗИФ "КРИСТАЛ ИНВЕСТ ФОНД" а.д. Бања Лука (-9,7%).

Накнада за управљање коју остварују друштва за управљање ЗИФ-овима, у овом извјештајном периоду обрачуната је у износу од 7,7 милиона КМ, а што је за 4,29% мање у односу на претходну годину.

Кретање нето вриједности имовине отворених инвестиционих фондова показује наредна табела.

Табела 22 - Преглед нето вриједности имовине ОИФ- ова по удјелу

Р. бр.	Назив отвореног инвестиционог фонда	Нето вриједност имовине по удјелу у КМ							Промјена 2014/2013
		31.12. 2008.	31.12. 2009.	31.12. 2010.	31.12. 2011.	31.12. 2012.	31.12. 2013.	31.12. 2014.	
1.	ОИФ "КРИСТАЛ КАПИТАЛ"	63,73	65,93	70,2	67,6	69,0	71,3	75,3	5,6%
2.	ОИФ "МИКРОФИН ПЛУС"	99,61	119,4	124,0	121,1	130,8	141,9	154,5	8,8%

Извор: Комисија за хартије од вриједности РС

На дан 31.12.2014. године у оба отворена инвестициона фонда дошло до пораста вриједности имовине по удјелу.

Трговањем акцијама затворених инвестиционих фондова, као посебним сегментом трговања на Бањалучкој берзи, остварен је промет од **14,3 милиона КМ** или **7,36% редовног берзанског промета**, а што је за 19,9% више у односу на исти период претходне године. Највећа вриједност промета остварена је акцијама ЗИФ „ЗЕРТЕР ФОНД“ а.д. Бања Лука у износу од 4,5 милиона КМ или 31,9% укупног промета сегмента инвестиционих фондова.

Код шест ЗИФ-ова трговало се акцијама испод 50% од укупног броја дана трговања. Издвајају се ЗИФ „ЗЕРТЕР ФОНД“ а.д. Бања Лука и ЗИФ “КРИСТАЛ ИНВЕСТ ФОНД“ а.д. Бања Лука, чијим акцијама се трговало у 83%, односно 73% укупног броја дана трговања. Поред снажног пада цијена и промета акција свих ЗИФ-ова, код више од половине ЗИФ-ова акцијама се није трговало ни сваки други дан. Акцијама ЗИФ “ПРИВРЕДНИК ИНВЕСТ“ а.д. Бања Лука и ЗИФ “ВАУЧЕРСКО ИНВЕСТИЦИОНИ БИЗНИС ФОНД“ а.д. Бања Лука трговало се сваки пети, односно трећи дан трговања на Бањалучкој берзи, што указује на веома слабу заинтересованост инвеститора за куповину ових акција.

Редовним трговањем акцијама ЗИФ-ова, остварен је промет од **10,4 милиона КМ**, а што чини 5,34% редовног и 1,78% укупно оствареног промета на Бањалучкој берзи.

Укупна тржишна капитализација фондова на дан 31.12.2014. године износила је **130,3 милиона КМ**, што је за **7,7% мање** у односу на крај претходне године.

4. Приједлог мјера и активности за 2015. годину

4.1. Извршење Плана рада Комитета за 2014. годину

Након извјештајног периода извршена је анализа Плана рада Комитета за 2014. годину, те је утврђено да је Комитет у извјештајном периоду вршио активности према наведеном Плану рада, као и да је предузимао мјере и активности у складу са актуелним питањима у том периоду.

Све активности у Плану рада Комитета за 2014. годину, које нису идентификоване као извршене, а које захтијевају свеобухватно и континуирано праћење, укључене су у План рада Комитета за 2015. годину.

4.2. План рада Комитета за 2015. годину

У циљу извршавања Законом предвиђених задатака Комитета, у наставку је План рада Комитета за 2015. годину:

Законодавни дио:

1. Разматрање законских прописа и предлагање мјера ради јачања и унапређења пословања и надзора финансијских институција,
2. Активности на измјенама и допунама других закона, а које ће бити условљене изградом закона предвиђених планом рада за 2015. годину.

Континуиране активности:

1. Разматрање годишњих и полугодишњих извјештаја о стању у сектору банкарства, осигурања и тржишта хартија од вриједности, праћење стања у финансијском сектору ради идентификовања потенцијалних проблема и благовременог предузимања мјера,
2. Разматрање извјештаја о раду сваког надзорног органа, са предузетим мјерама.

Тематски дио:

1. Израда плана спровођења препорука FSAP-а,
2. Разматрање могућности и начина успостављања обједињене супервизије надзора финансијског сектора у Републици Српској,
3. Разматрање реализације закљученог Споразума о међусобној сарадњи надзорних органа, са посебним освртом на размјену података и информација, обављеним заједничким контролама и уоченим проблемима и слабостима,
4. Разматрање Плана дјеловања у кризним ситуацијама појединачних чланица Комитета у циљу његовог праћења и ажурирања, као и израда Плана Комитета за дјеловање у кризним ситуацијама,
5. Разматрање и припрема информација за израду Извјештаја о напретку Босне и Херцеговине у процесу европских интеграција,
6. Разматрање и припрема информација за састанке Пододбора за унутрашње тржиште и конкуренцију/RPM и Пододбора за економска и финансијска питања и статистику/RPM, у оквиру Привременог одбора за стабилизацију и придруживање,
7. Иницијатива за усклађивање садржаја и структуре финансијских извјештаја друштава за осигурање са Директивом ЕУ 91/674,
8. Анализа унапређења надзора над радом овлашћених процјенљивача и ревизора,
9. Анализа објављивања финансијских извјештаја привредних друштава чијим се хартијама од вриједности тргује на берзи, односно преузимања финансијских извјештаја од Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге, без накнаде, у циљу објављивања истих на интернет страници Бањалучке берзе хартија од вриједности,
10. Предузимање активности које доприносе јачању заштите права и интереса корисника финансијских услуга и повећању њихове писмености,
11. Активности на изради свеобухватне стратегије финансијског описмењавања јавности,
12. Предузимање активности у циљу развијања свијести о неопходности осигурања имовине од природних непогода, те анализа могућности и начин подстицања тражње за овом врстом осигурања у Републици Српској.

Едукација и организовање семинара:

1. Сарадња у процесу едукације и стручног усавршавања запослених у правосуђу, тужилаштву и Министарству унутрашњих послова, а у циљу развоја и усавршавања вјештина и знања у примјени прописа релевантних за уређење тржишта хартија од вриједности,
2. Наставак сарадње са високошколским установама у циљу финансијске едукације младих/студената у Републици Српској,
3. Организовање заједничких семинара за обвезнике у вези са примјеном Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности.